

VERSLAG INSPIRATIEDAG 15 OKTOBER 2022 IN HOC DE FRANSMAN HELDERGEM (HAALERT)

Openingswoord door VVDB-Voorzitter William Minnaert (tevens Voorzitter Dorpsraad Heldergerm)

- Welkom in HOC De Fransman te Heldergerm, een dubbelgebouw: de oude gemeenteschool werd dorpshuis. Nu is ook het oude gemeentehuis prachtig gerenoveerd.
- Een ogenblik van 'terugdenken aan...'. We hebben momenteel 71 ledengroepen en soms gebeurt het dat bestuursleden ons door overlijden ontvallen. Dit jaar heeft een zeer trouwe en actieve voorzitter, Ludo Steemans van Dorpsraad Bolderberg, ons voor altijd vaarwel gezegd. We willen hem, en ook andere bestuursleden of nabije medewerkers van andere groepen die het leven lieten, hierbij even kort gedenken.
- Doorloop van het programma met afsluitende wandeling door Heldergerm waarbij realisaties van burgergroepen in het dorp/de gemeente in de kijker worden gezet.

Deel 1 Inspiratielukkig rond ge(de)centraliseerde dienstverlening in fusiegemeenten

Dienstverlening is een belangrijk thema voor dorpen. Omdat er almaar meer fusies komen en we benieuwd zijn hoe lokale besturen omgaan met dienstverlening in de nieuwe grotere gemeenten (die bij de start van de fusie doorgaans meerdere kernen bevatten), nodigden we 3 goede sprekers uit recente fusiegemeenten uit.

1. Burgemeester Jan Vermeulen uit Deinze. Zie ook [de bijhorende presentatie](#).

Schets van Deinze

Deinze is een **dynamische, groeiende stad** die na fusie met Nevele vrij groot geworden is. Goed gelegen tussen Gent en Kortrijk, en tussen Gent en Brugge, alsook langs de E17 en E40. Maar ook de fietsconnecties zijn belangrijk langs de F7 Gent-Kortrijk en F6 Gent-Brugge.

Iedereen denkt bij het thema **dienstverlening** aan het stadhuis/gemeentehuis, maar voor een burgemeester gaat het om **alles wat de stad aan mensen kan aanbieden**. Zo is bv. een gemeentehuis te Hansbeke van weinig nut als daar geen zebepad is voor een veilige oversteek, idem aan een school. Dit geldt ook voor een goed fietspad.

In het fusieverhaal kan een sterk iets uit de ene deelgemeente overgenomen worden door een andere. Vrije academie VZW De Kunstgreep Hansbeke is niet officieel erkend, maar heeft een goede werking. Die eigenheid behouden en de werking ook inpassen in de dienstverlening. Het nieuwe Leie-theater in centrum Deinze is een mooi gebouw, maar niet alles moet daar gebeuren. Ook in 'jarDeins' (in tuinen) begon men een aanbod te organiseren met bijkomende initiatieven, dus echt op het veld en op het terrein.

Deinze profileerde zich als fietsstad. Het was de meest gehoorde opmerking van de dorpen rond Deinze: *wanneer zul je zorgen dat ook hier veilige fietspaden komen? En kan alles snel aangelegd worden?* In Deinze heeft dat **10 jaar geduurd**. De afsluit van de E17-afrit was de aanleiding om te starten met fietsmobiliteit. Deze stappen moeten nu ook in de deelgemeenten gebeuren. Stad Gent

heeft een groot ambtenarenkorps en kan dit op 6 maand tijd rondkrijgen, en het marcheert ook, maar Deinze kan dit niet zomaar.

[Kleine wielrijen maar grote gemeenschappen](#)

Het dorp moet blijven functioneren, ook voor 'kleine wielrijen' (verbeeld door rollator en zitscooter). In 2011 kwam de herinrichting van de markt met wereldvermaard architect Paul Robbrecht. Die zorgde voor een mooie inrichting, maar die bleek **niet aangepast aan kleine wielrijen**. Gevolg: oudere bewoners vielen. Ook waren de hoge dorpels verlaagd, maar zo was de **zichtbaarheid** weg voor de mensen... Snelschakelen en bijsturen dus! Dit combineren met het STOP-principe: stappen vanuit de kern. Maar 500 meter veilig stappen lukte quasi nergens nog... Idem vr fietsen.

Fiks the mix: **het verkeer proberen mixen op een goede manier**. Het centrum van Deinze heeft nu een fietszone. De scholengemeenschap telt 6000 scholieren waaronder 800 fietsers = 10 x de Ronde van Vlaanderen. Nevele wil ook een fietszone. Diverse stappen moeten hiervoor nog worden gezet.

[Durf, lef, ambitie](#)

Wat is belangrijk in deze gemeenschap, waar wil je heen? Bekijk het beeld van *Times Square* in New York. Dit **plein is verkeersvrij gemaakt** en plots krijg je mensen in de straat! Zoets is niet enkel het verhaal van steden maar kan ook in dorpen.

Delen is ook dienstverlening! Deelfietsen werden ingevoerd aan station Landegem en komen er aan in Hansbeke. Zelfs op wijkniveau worden mobipunten ingericht zodat de bewoners bv. de kostelijke 2^e wagens weg kunnen doen. **Delen, deelauto's, deelfietsen = goed en slim beleid**. Fietsen connecteren ook. Stap van de trein en doe de laatste km's naar je bestemming per fiets. Dit geeft een **gemakkelijke ontsluiting**. Ieder wil de bus van *De Lijn* tot voor de eigen drempel of waar men moet zijn, maar i.p.v. die bus (bv. door een industriezone) moeten er deelfietsen komen. Dit biedt **vrijheid**: niet wachten op de bus, geen bushalte-infrastructuur nodig, ...

Met **slimme subsidies** kun je veel doen. Je kunt bv. je nummerplaat indienen en krijgt een cheque voor aankoop van een fiets (bakfiets €400, elektrische fiets €250). Daarbij **samenwerken met handelaars** is die ook in beeld brengen en dus vooruitgaan in de stad!

[Zet uw burgemeester op de fiets!](#)

Referentiepunt: **binnen een half uur aan de grens van je gemeente staan!** Bij start van de fusie uitgeprobeerd in eigen gemeente en in Nevele. Je gaat de fiets niet opgeven omdat er een fusie is... En het lukt trouwens! Nevele = 15 min fietsen, Landegem = half u. Je gaat als burgemeester trager kijken, anders denken al fietsend. Ook werden 3 parkeerplaatsen voor de burgemeester geschraapt. Op die plek kun je 10 fietsen stallen... Privé-parking voor de burgemeester is trouwens passé.

Een **peloton** is de snelste manier om je te verplaatsen. Gedraag je dus als peloton, met de sterksten op kop tegen de wind. **De zwaksten worden meegenomen in de buik van het peloton**. Dit kan in een dorp nog veel meer dan in een grote stad want het sociaal weefsel is er hechter. Die gedachte ook bij het personeel erin krijgen. Wout van Aert verloor bv. zijn gele trui toen hij de hele tijd alleen vooraan wilde rijden. Je kunt nooit winnen van het peloton, niet als burgermeester, niet als actievoerder. Als een idee te zeer opgedrongen wordt, en niet vanuit het peloton komt, loopt het stuk. Een schepen die ostentatief per fiets reed, rijdt nu ostentatief weer per auto. Pelotons zijn onze kinderen geworden. Vroeger gaf Deinze veel geld aan Gent-Wevelgem, nu gaat er meer geld naar fietsen en infrastructuur.

Belangrijk: de pelotons van **schoolkinderen**. Bonheide heeft een grote fietsstraat gemaakt naar Mechelen. Kids en jongeren spreken er af en rijden samen. Deze groep hangt aan elkaar, al gaan de kinderen naar verschillende scholen. Ook andere jongeren komen erbij...

Het is ook belangrijk te kijken naar wat de mensen doen. Machelen hoort bv. bij Zulte, maar is een soort 4^e deelgemeente want is op Deinze gericht. Ook Baarle en Lotenhulle komen naar Deinze. Veel mensen uit Hansbeke gaan dan weer naar Aalter. Merendree gaat naar Gent.

De fiets zorgt voor autonomie! De fietssnelweg Astene-Deinze is de beste dienstverlening die ooit werd aangeboden. Focus dus bij dienstverlening niet te veel op rijkscommissariaat of gemeentehuis.

Valkuilen zijn bv. mooie autowegen van dorp naar centrum want de commerce en lokale handel in de dorpen worden volledig leeggezogen hierdoor. Vaak klinkt het: *Maak er een mooie weg van, drempels verlagen* enz. Maar door de slechte weg heeft zowel Merendree als Landegem veel lokale handelaars. (Dit komt uiteraard ook doordat de dorpen snel blijven groeien.)

Architecten maken best dorpen op mensenmaat.

[100-jarige fietst nog elke dag. Fietsen = way of life!](#)

Op zondagmorgen om brood gaan, hoe? Graag alles op fietsafstand, dit wordt een grote uitdaging. Dienstverlening kunnen steden en gemeenten oplossen, dit is perfect te organiseren. Maar beleving in de dorpen is erg belangrijk!

De 17 SDG's (waaronder klimaatdoelen) zijn ook belangrijk in de dorpen. Is het nu een uitspraak van Deinze of komt die uit Denemarken: *Er bestaat geen slecht fietsweer, enkel slechte fietskledij!*

Deinze blijft zeker investeren in de dorpen!

2. Algemeen Directeur Raoul Paridaens uit Puurs-Sint-Amands. Zie ook de [bijkomende presentatie](#). [Decentrale dienstverlening in Puurs-Sint-Amands](#)

Bekijk de context en de leefgemeenschappensituatie, en ga dan beide combineren. Vorm zo een visie op vlak van decentrale dienstverlening.

Context: Puurs 70% en St-Amands 30%. *Pfizer* als vlaggenschip, welvaart maakt het leven wat makkelijker. Ook grote politieke stabiliteit want Koen Van den Heuvel is al meer dan 25 jaar burgemeester. Er zijn bijna 15.000 arbeidsplaatsen en 1 van de mooiste bochten aan de Schelde.

Schets van de leefgemeenschappensituatie

Puurs vormt het centrum, met Ruisbroek (ooit overstroomd) en Breendonk (concentratiekamp) als deelgemeenten. Kalfort ziet zich als eigen identiteit en vormt samen met Liezele een 'satelliet'.

St-Amands is ook een centrum. Deelgemeenten Oppuurs en Lippelo zijn eerder afgestemd op Puurs.

Fusie roept weerstand op, hieruit komen via tactische oplossingen. De 5 gemeenschappen van Puurs waren niet zo bezig met de fusie. 1 partner van St-Amands wilde ook Bornem erbij betrekken. Sowieso is het belangrijk om nadruk te leggen op de leefgemeenschappen. Want het gevoel van de mensen zit niet op het niveau van de fusie, maar vind je lager, bij het leven.

De fusie kwam er gemakkelijker door een **citymarketingstudie** om de nieuwe identiteit van de nieuwe gemeente te bepalen. Vandaar de 8 woonkernen of parels in het hashtag-logo van Puurs-Sint-Amands. Het was soms wel oppassen want de oppositie dacht dat er 8 gemeentehuizen zouden komen. Het evenwicht tussen decentralisatie en centralisatie moet goed bekeken worden. Er volgde dus toch een stuk centralisatiebeweging.

Onderscheid maken tussen types dienstverlening, dit begrip is heel ruim!

Bestuur wilde toegankelijk zijn opdat iedereen de stad kan bereiken. Keuze voor 'multikanaal' waarbij de burger zelf beslist voor welk kanaal zij/hij gaat. De stad kiest voor het digitale, maar maakt ook fysieke en telefonische contacten mogelijk.

Ander idee: **frontoffice en back office** of achterliggende diensten. **Telkens is efficiëntie het centraal principe.** Het doet er niet toe waar dossiers of mails gelezen worden of de telefoon opgenomen.

Maar het fysieke moet wél decentraal, hier dus visie rond ontwikkelen. Kernpunt is hier: **zich in de positie van de burger verplaatsen.** Wat is belangrijk en hoeveel keer maakt de burger hier gebruik van? Als privé-persoon komt Dhr Paridaens (dus de burger) niet veel naar het gemeentehuis. Maar kinderopvang moet wél dichtbij de burger georganiseerd worden, want elke werkdag te bereiken. Ouderenvoorziening: LDC's moeten lokaal. Idem voor infrastructuur voor de lokale verenigingen. Onderwijs, academie enz., alles graag dichtbij de burger (en dus nabijheid in deelgemeenten). Vanuit ambtelijke hoek werd dit ontwikkeld voor de fusiegemeenten.

Bekijken welke variabelen belangrijk zijn. Op basis daarvan onderscheid maken tussen de 8 leefgemeenschappen. Dus niet overal een gelijk aanbod creëren, dat is immers onbetaalbaar. Verder bekijken: welke producten bieden we aan en stemt dit overeen met onze bedoeling?

De historiek zorgt voor voorkeuren. Centraliseer wel binnen de deelgemeenten.

Op basis van criteria een 1^e categorie oprichten. Zie kaart Puurs: in het centrum de grootste uitrustingsgraad en daarrond 4 kernen. Kinderen gaan in Puurs naar school en academie en bibliotheek, dit vormt 1 grote groep (Puurs en 4 satellieten). Het JOC ligt op de grens met Liezele, het dorpscentrum in Kalfort naast *Pfizer*.

Categorie 2 (= vroegere hoofdgemeente) zit verder qua bereikbaarheid (links op de kaart).

Categorie 3 heeft 2 kernen (onderaan en rechts op kaart) hier is bv. LDC, thuiszorg enz. beschikbaar. Ook veel aandacht voor bereikbaarheid en mobiliteit, zie slides dienstverlening per categorie.

Telkens weer bekijken: stemt de visie overeen met hoe het productenaanbod is georganiseerd?

Groene aanduiding = in elke categorie van de leefgemeenschappen aanwezig, (academie, buitenschoolse kinderopvang, opvang van ouderen, sportfaciliteiten, thuiszorg, voorschoolse kinderopvang, zaalverhuur, ...).

Het infrastructurele aspect: alle centrale infrastructuur komt in het nieuw gemeentehuis in Puurs, enkel de technische dienst niet. **Functies clusteren is de visie.** Het CC met evenementenhall + school + brede school + bouw van basisschool + bibliotheek komen allemaal centraal rond een plein, op wandelafstand. Zo is er maximale efficiëntie. Idem in de deelgemeenten. Alles zit dus niet meer in 8 gebouwen, maar het oude WZC van St-Amands wordt dienstencentrum (bib wordt bv. verplaatst).

Keuze voor een erg leefbare gemeenschap: wat burgers zelf willen doen, mogen ze doen, en ze krijgen daarbij ondersteuning.

Uitsmijter: openingsuren stadhuis.

3. Tony Vermeire, consultant lokale en regionale overheden bij IDEA Consult en voormalig burgemeester van Zomergem en Lievegem, brengt een synthese en doet enkele aanvullingen.

1^e insteek : Lievegem fuseerde vanuit 3 evenwaardige gemeenten die de 6 dorpen indachtig wilden zijn. Visie: respect, klein blijven, maar meer voeling met de dorpen!

De gemeente ligt niet in een economische sector.

2^e insteek : efficiëntie verhogen (as van centraliseren tegenover as van decentraliseren).

Infrastructuur: Lievegem decentraliseert niet alles. Overal is er wel een basisaanbod. Daarna specialiseren in de 3 kernen. Een identiteitskaart kan de burger bv. ophalen in de 3 kernen.

Vrijtjidssector zit ook overal: culturele infrastructuur en ontmoetingskansen. Nieuwe zalen komen er hierdoor aan. Elke vereniging moet aan bod kunnen komen, idem voor sport (voetbal, tennis, ...).

Waar zit dan de specialisatie? Alles verdrievoudigen is immers niet betaalbaar. Op vlak van sport bv.: Waarschoot is sterk in padel en turnen (turnclub met meer dan 500 leden), dus komt daar de nieuwe turnhal. Zomergem is sterk in zwemmen en krijgt een gerenoveerd zwembad. Er is ook een gespecialiseerd aanbod in Lovendegem.

Het bestuur moet geen afkeer hebben van centraliseren. Vergelijk Lievegem eens met Deinze (gelegen in dezelfde politiekezone): de 3 kernen van Lievegem moeten niet hetzelfde cultureel aanbod hebben als stad Deinze met het schitterende *Leitheater*. Het aanbod aan culturele infrastructuur wil vooral het verenigingsleven kansen geven. Maar bv. het concert van het *Festival van Vlaanderen* wel blijven organiseren. Lievegem kan profiteren van de uitstraling van de dichtbij stad. De gemeente wil een sterke plattelandsstad zijn gelegen tussen Gent en Brugge, en profiteren van de sterktes van de nabije steden.

1. **1^e component:** Dienstverlening wordt vooral **ruimtelijk** gezien door de burger (bv. gemeentehuis moet voldoende open zijn), maar dienstverlening heeft verschillende lagen. Waar moeten de ruimtes gelegen zijn? Liefst binnen de 30 min. of op bepaalde afstand bereikbaar zijn!
2. **2^e component is tijd:** in totaal zijn er bv. meer openingsuren nu dan vroeger. Mensen beslissen: *Indien de maandagavond open in Lovendegem, ga ik daar, dat past mij beter!*
3. **3^e component:** naast de factoren tijd en afstand is er ook de **dienstverlening aan huis!**
4. **4^e component: zie alles ruimer,** je identiteitskaart vervang je bv. slechts om de 5 jaar.

Bekijk de leef- en woonkwaliteit! Waarom wil je nog op het platteland wonen? Wat zijn de triggers? Uit onderzoek blijkt hierbij het **belang van de woonkwaliteit** en niet van het aantal voorzieningen. Ga dus investeren in de woonkwaliteit van de dorpen (veilig fietsen, goeie trage verbindingen, enz.). Wat de **identiteit** betreft: de wereld is nog nooit zo groot geweest, maar we gaan toch terug naar kleinschaligheid. De *Bloemetjeswijk* voelt zich niet verbonden met het stuk van de gemeente aan de overkant van de weg die het dorp doorsnijdt. **Mensen enten zich op de eigen buurt.** Je voornaam blijft als het ware, en je krijgt er een familienaam bij (Lievegem) door de fusie.

Je identiteit bestaat niet uit 1 laag! De identiteit van de burgers zit zelfs ook nog op de laag van voor de fusies van de jaren '70.

Als er dienstverlening verdwijnt, hoe kunnen we dat dan opvangen binnen de huidige infrastructuur? Het Dorpshuis is meer dan een verhaal van zaalverhuur. Waar kunnen we het verschil maken? OC Kerkelare is gericht naar senioren en focust op gezonde maaltijden en bestrijden van eenzaamheid. Maar het organiseert ook tai chi en een digitaal café. Dit wordt wegens succes uitgerold in de andere dorpen. **Digitaal café:** neem je laptop of gsm mee naar het OC en een IT-specialist gaat (bij een kop koffie met taart) rond en lost digiproblemen op. Een dorpscafé met ruime invulling kan oplossingen bieden voor meer zaken.

Het dorps huis gaan inrichten in Zomergem met als extra daar kwetsbare mensen begeleiden (via *Welzijnsschakels* die mensen een stem geven, voedselbedeling organiseren, enz.)

In Waarschoot gaat men nu het dorps huis inrichten in functie van mensen met een beperking. **Economische winst kan zo in maatschappelijke winst vertaald worden.**

Korte PAUZE met mogelijkheid om de panelen van de LEADER-tentoonstelling van de provincie Oost-Vlaanderen te bekijken.

Dialogotafels rond knelpunten bij ge(de)centraliseerde dienstverlening - samen verder op weg richting meer leefbare dorpen. Zie het apart verslag in bijlage.

Een blik op de dialogotafels door Tony Vermeire, vanuit zijn voormalige functie als burgemeester van Lievegem helemaal thuis in de problematiek van dorpen:

- Verdwijnen van dienstverlening: hoe een basis in de dorpen behouden? OF als de dienstverlening toch fysiek weg is: hoe blijft er dan toch nog goed georganiseerde bereikbaarheid via telefoon of mail? Een mogelijke OPLOSSING: Als de wijkagent e.a. nabije dienstverlening verdwijnt, dit vervangen door een 'dorpsmoment'. Positief verhaal van de dorpscafés met een gezonde maaltijd, centraal bestrijden van eenzaamheid, enz.
- LDC's staan nog altijd onder druk door corona, mensen durven vaak nog niet samen komen...
- Mobiliteitsverhaal: hoe mensen op hun bestemming krijgen? Met de Mindermobielen centrale, via vrijwilligers het doelpubliek naar de dienstencentra of jubilea e.a. activiteiten krijgen.
- Als je een activiteit organiseert als lokaal bestuur, ook kijken hoe je de doelgroepen erheen krijgt.
- Het digitale verhaal kan niet meer worden omgedraaid, maar er nog veel knelpunten op de weg van de digitale inclusie. Hier biedt de Vlaamse overheid via projecten wel mogelijkheden: de dorpsraad kan via het lokaal bestuur een project indienen om samen met andere lokale besturen knelpunten weg te werken. Dit overstijgt dorpen en gemeenten.
- Dienstverlening aan huis situeert zich vaak op een hoger echelon (in de regio). De dorpsraad kan hiervoor aankloppen bij het lokaal bestuur.
- Bepaalde gemeenten bieden gratis wifi aan (bv. in Haaltert 2u), of gratis printen in de bib. Er zijn ook openbare laptops die gebruikt kunnen worden op bepaalde plaatsen.
- Diversiteit/mensen vanuit andere culturen kwam nog niet aan bod. De kloof hiermee dichten. Hun wensen zijn vaak fysiek en niet digitaal. Kan hier dus fysieke dienstverlening?
- Mooi initiatief is dat van de *Buurtzorgnetwerken*: de hulpvraag van mensen met zorgnood verbinden met vrijwilligers die hierop inspelen. Faciliteer de match tussen beiden!
- Op vlak van participatie kan het lokaal bestuur niet alles organiseren, maar wel faciliteren. Dit kan zeker op vlak van infrastructuur én - ook erg belangrijk! - met de ambtenaar als uniek aanspreekpunt! Het lokaal bestuur heeft veel verschillende diensten, is een grote organisatie. De participatieambtenaar kan de burger wegwijzen en is een vast aanspreekpunt, onder meer voor de dorpsraden.
- **Einddoel: het dorp groter, beter en warmer (hechter) maken!**

Kevin Grauwels, diensthoofd platteland bij VLM, over de veranderingen in de volgende programmaperiode van LEADER. Zie ook de [bijhorende presentatie](#).

Welke koers willen de trekkers waaronder Europa varen? Welke mogelijkheden schept die nieuwe periode voor bewonersgroepen op het platteland?

LEADER (Frans acroniem voor *Liaison entre Actions de Développement de L'économie Rurale*) wil naar de **toekomst op het platteland** kijken en hoe we die vorm geven. Stel we zijn 2030-2040, hoe ziet ons ideale leven eruit, hoe wonen en werken we, hoe verplaatsen we ons?

LEADER kende een **startpunt in de jaren '90** binnen de plattelandsontwikkeling van de Europese Commissie. (De Fransen hadden toen veel te zeggen over landbouw, vandaar het Frans acroniem.) Voor **het verhaal van de toekomst** trekken we naar het dorpje **Arvieu** naast de Cevennen. Deze dorpsgemeenschap van 800 mensen had een probleem: er was geen breedbandinternet. Alle jonge mensen trokken hierdoor weg. Het digitale aspect wordt immers almaar groter in onze samenleving, zeker met corona en thuiswerk. Een lokaal ondernemer wilde hier iets aan doen, maar dan samen met het lokaal bestuur en de dorpsgemeenschap. Ze richtten een gebouw (oud klooster) in tot coworking-place. De 'pépinière' verwijst naar de kweek tot een nieuwe omgeving. Er kwamen vergaderzalen voor de dorpsgemeenschap, een theaterzaal enz. Slagzin: **wat als we de toekomst samen uitbouwen?**

In **Haspengouw** situeert zich het dorpje Borlo (deelgemeente van Gingelom). De dorpsgemeenschap kende weinig activiteit en diensten (type slaapdorp). Maar diverse mensen namen initiatief, een leegstaande vierkantshoeve werd een cohousing-plek met veel gemeenschappelijke delen. De kleine cohousing-gemeenschap binnen het dorp wilde zich verbinden met de bredere omgeving. Het stelde de gebouwen van *Het Abtshof* ook ter beschikking van verenigingen van buiten het dorp. De gemeenschap doet ook mee aan het verhaal van korte keten en duurzaam samenwonen. Samen met landbouwers uit de buurt doen de bewoners aan ecolandbouw.

Wat is de gemeenschappelijke deler van de 2 verhalen? **Burgerinitiatieven!** Burgers zoeken oplossingen, zetten hun schouders onder een probleem. Dit noemen we inzet van het **sociaal kapitaal** (dus van mensen uit dorpsraden, uit buurten enz.). Met initiatieven ten voordele van het gemeenschapsleven noden beginnen aanpakken, en je krijgt boeiende dynamieken.

Vaststelling: als individu heb je een bepaalde intelligentie en capaciteit nodig om problemen op te lossen. M.a.w. **je hebt het sociaal kapitaal nodig, gemeenschapsvorming om stappen vooruit te zetten en zo véél meer te bereiken.**

LEADER is zowel een subsidie-instrument voor lokale ontwikkeling als een methodologie, nl. Community Led Local Development. Dus **de gemeenschap neemt zelf de gewenste ontwikkeling in handen.** Doet denken aan Malcolm X: *power to the people!* Samen zorgen voor lokale ontwikkeling.

Bekijk in de presentatie het diagram. In centrum: sociaal kapitaal gebruiken en gaan versterken, samen nadenken, samen iets aan noden doen. **Vergelijk het sociaal kapitaal gerust met financieel kapitaal!** Waar willen we in de toekomst heen? Verhaal bij een beter bestuur beginnen.

LEADER wil de bestuurskracht van de kleinere gemeenten vergroten (financieel bv.). Lokale besturen kunnen het (vandaag) niet alleen! Belangrijk is daarbij het uitvoeren van bepaalde initiatieven, de ideeën realiseren!

Financiering komt via het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Er is 50 miljoen euro voor de komende jaren, dus een aanzienlijk budget om plattelandsgemeenschappen een duw in de rug te geven, om uitdagingen aan te pakken binnen gemeenschappen en gebieden.

De aanpak kan in **samenwerking** gebeuren met dorpen in de omgeving of van de stad met het dorp (o.a. bij voedselvoorziening bv. koppeling van landbouw in het dorp met afzet in de stad).

Belangrijk is ook de **biodiversiteit** weer verhogen en zo de leefbaarheid vergroten. Levendigheid in dorpsgemeenschappen brengen. **Dorpshuizen** zijn plaatsen van ontmoeting, dus hier zeker verder mee gaan! De **studie van IDEA rond dorpshuizen** toont aan dat die meer zijn dan een verzameling stenen, meer dan infrastructuur. Ze brengen mensen samen, stimuleren ontmoeting en zo komt het tot innovatie. Uitdagingen als de energiecrisis bv. samen aanpakken met projecten van hernieuwbare energie.

We zitten vast aan het **Europees landbouwbeleid**. Binnen het instrument zijn 3 zaken belangrijk nl.:

1. Gebied = plattelandsgebied (centen enkel voor projecten daar).
2. Engageren van sociaal kapitaal = lokale coalitie sluiten (mogen ook publiek-private samenwerkingen zijn), graag lokaal i.s.m. bovenlokaal, en dus ook met private partners. Niet enkel met middenveld-actoren maar ook met dorpsmensen die lokaal actief zijn in de coalitie bv. vanuit de dorpsraden.
3. Geen losse acties maar ontwikkeling binnen een strategie! Wat zijn de uitdagingen en hoe die gericht aanpakken naar 2030-2040 toe? Welke stappen zijn noodzakelijk om de doelen te bereiken? Die benoemen en in de LOS of lokale ontwikkelingsstrategie neerschrijven.

PDPO IV

- 1^e stap = vorming van de LEADER-gebieden. Gebeurt in 2023 i.s.m. VLM en provinciale besturen.
- Budget 50 miljoen euro (bijna 50% Europees en iets meer dan 50% nationale overheden).
- **Opdracht:** baken plattelandsgebied af, stel uw coalitie samen en begin te schrijven aan de LOS (lokale ontwikkelingsstrategie). Hierna erkenning van het gebied en toekenning van de middelen. Dan de projectoproepen lanceren, bv. ook voor lokale vzw's.
- LEADER is niet nieuw, in Vlaanderen werd het eind jaren '90 opgepikt.
- Tot 2022 waren er 12 gebieden (die je associeert met platteland).
- Het gaat om plattelandsgemeenten + groene gemeenten (Haaltert was er niet bij).
- Voorwaarden: bevolkingsdichtheid minder dan 350 inw/km² OF ruimtebeslag lager dan 30%.
- Haaltert zou tot LEADER-gebied kunnen horen, dit wordt nu in ruimere context bekeken (het gebied moet 3 groene gemeenten bevatten).
- **Als niet-plattelandsgemeente kun je in ruimere context dus wél met plattelandsgemeenten samenwerken** (maar niet enkel in je eigen niet-plattelandsgemeente).

Komende tijd is er de **Ronde van Vlaanderen met inspiratiesessies**: 21/11 in Pittem en 29/11 in Gent. 28/11 in Westerlo en 22/11 in Leuven. Nog te bepalen in Hasselt.

De IDEA-studie rond dorpshuizen is afgerond. Deze past helemaal in wat hier vandaag werd gezegd.

We moeten gaan voor geconnecteerde dorpen en niet in elk dorp alle dienstverlening willen. Dit

geldt ook op vlak van mobiliteit. Op 21 okt worden de resultaten in een webinar voorgesteld. Een opname hiervan wordt online geplaatst.

LEADER wants you! Meewerken, acties bedenken, samen de toekomst laten groeien!

Vaak gehoorde kritiek: buiten LEADER-gebied vallen is naast de subsidies grijpen. Hier zijn toch oplossingen voor door met bepaalde plattelandsgemeenten samen te werken.

Het verhaal van de dorpsraden in Haaltert door burgemeester Veerle Baeyens

De Dorpsraad van Heldergem bestaat intussen al zo'n 22 jaar. Samen met burgemeester Baeyens en onze contactambtenaar Leen Piens stimuleerde de Dorpsraad recent de vorming van 3 extra dorpsraden in Haaltert.

Proces oprichten dorpsraden

- Veerle Baeyens is sinds 2013 burgemeester van Haaltert en al lang overtuigd van het nut van dorpsraden. Belangrijk: ook medestanders hebben (binnen de meerderheden dezelfde kijk).
- Heldergem is zeer goed werkende dorpsraad, die ook innovatief denkt naar de toekomst toe!
- Slogan bij de start 'verander muren in deuren!'
- 2019: nieuwe legislatuur en nieuwe meerderheid, ieder staat achter de vorming van dorpsraden!
- Doel: inwoners meer inspraak geven en betrekken bij projecten, plannen en beleid. Democratie is geen kijksport, voetbal wel. In de Gemeenteraad spelen 25 mensen op een heel groot veld, elke speler wil zijn bal in het kleine goal krijgen. **Alle mensen op de tribune uitnodigen mee de bal in het goal te krijgen.** Hen betrekken bij het spel! Kennis vanuit Dorpsraad Heldergem van meer dan 20 jaar doorgeven.
- Oprichting van 3 nieuwe dorpsraden die gedeelde belangen naar voren brengen.
- Dorpsraad Heldergem is uit een zekere frustratie ontstaan. De afstand van 6 km tussen Heldergem en centrum Haaltert werd als ver aanzien. De tijden zijn ook veranderd. Burgers worden mondiger en willen inspraak. Als burgermeester niet enkel praten maar ook zaken verwezenlijken! Dorpsraden en gemeente kunnen elkaar bestuiven.
- Kunnen groeien is ook belangrijk, en tijd krijgen hiervoor!
- Dank ook aan de goede ondersteuning van VVDB.
- **Eenzelfde kader is gewenst voor alle dorpsraden.** Dit staat uitgeschreven op 2 A4's waarin verplichtingen en engagement (acties) staan. Lokaal bestuur faciliteert gebruik van lokalen, stelde 1 contactambtenaar aan als aanspreekpunt, verleent werksubsidie, organiseert het burgerbudget, sluit verzekering af. Er is minstens 1x/jaar een overlegmoment. Dit is open en transparant: wat kan meer? Wanneer mag het lokaal bestuur meer in de tribune en minder op het speelveld?

Najaar 2021 opgestart (verlaat door corona)

- Vanuit de Dorpsraad van Heldergem waren William en Johan medestanders op de infoavonden in de 3 deelgemeenten. Nadruk werd gelegd op **eigenheid en identiteit van de verschillende raden**, rekening houden met het eigen dorps-DNA!
- Ondertekenen van de convenant. Hiervoor kwam veel inspiratie uit Geraardsbergen: lokaal bestuur en participatieambtenaar waren daar erg meewerkend.
- Dan kwam de oproep: stel je kandidaat voor de dorpsraad.

Een start gaat smoothly en vlot vooruit, of soms met kleine stappen. Je kunt niet altijd meteen realiseren wat je wil. In Kerksken gaat het iets moeilijker maar dat komt nog wel.

De 4 Dorpsraden

- Dorpsraad Heldergem houdt vaak activiteiten in het lokaal dienstencentrum in het HOC en communiceert via *Gazet van Heldergem* en FB (bv. rond speelbos). Leuk dat er veel positieve communicatie is.
- Haaltert is er met zachte stappen goed ingevlogen! Steunt bij burgerbudget de uitrol van het project (o.a. aan sportsite).
- Denderhoutem is gestart met een erg grote groep, wat niet altijd zo eenvoudig is. Werkt met werkgroepen die terugkoppelen naar de koepel. Er mag veel discussie zijn maar dit moet leiden tot concrete voorstellen.
- Kerksken is nog bezig met visievorming. Hier zijn iets te weinig trekkers, wat minder enthousiasme. Het is niet omdat het lokaal bestuur dit wil, dat bewoners dit ook of moeten willen. Als de tijd nog niet rijp is, of als bewoners maar 1x per jaar overleg willen met het lokaal bestuur, dan moet dat worden aanvaard. **Visie: dorp zijn waar ieder zich goed voelt** (bv veilig in het verkeer, maar dit is nog niet geconcretiseerd).

Via een enquête van Dorpsraad Heldergem heeft elke dorpsraad een visie ontwikkeld (was een tip op de infoavond). Hier regelmatig naar teruggrijpen: 'zijn wij daar wel mee bezig?'.

Wij kunnen als bestuur aan bepaalde zaken denken, maar **wat willen de mensen zelf?** *Wij willen dat ieder elkaar nog een goeiendag zegt!* Hier start alles eigenlijk mee.

Het loopt niet altijd vooruit in de flow. Soms is stilstaan nodig om verder te gaan! Er is wel eens een wegomlegging of er ligt een kassei op het slingerend traject. Maar hierna kan het weer verder.

Deel 2 Uitreiking GoeBezig-prijzen 2022

Elk jaar – en dit sinds 2014 – zet de Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen rolmodellen voor participatie in Vlaamse dorpen in de kijker via de *GoeBezig*-wedstrijd. 1 burgergroep en 1 lokaal bestuur worden bekroond. Zij werden geselecteerd door een vakjury (samengesteld uit vertegenwoordigers van de 5 provincies) alsook een ledenjury (bestuurders van 6 ledengroepen uit de 5 provincies).

Er waren erg interessante kandidaten, en het werd een échte nek-aan-nek-race... Maar per categorie kan slechts één winnaar uit de bus komen.

Uitreiking van de GoeBezig-prijzen

Katy van Londen, lid van de ledenjury en bestuurder bij Dorpsraad Ottenburg dat vorig jaar de prijs kaapte, kondigt de winnaar aan van de *GoeBezig*-wedstrijd categorie bewonersgroepen.

- Omdat... de medewerkers helemaal vertrokken zijn vanuit de noden en behoeften van de dorpsbewoners.
- Omdat... de medewerkers heel veel moeite hebben gedaan om alles zo participatief mogelijk aan te pakken en een erg breed participatietraject hebben gelopen.
- Omdat... het project dat nog in volle ontwikkeling is, erg veel potentieel heeft.
- Omdat... het hier over een veelbelovend buurtpunt gaat, en dat daar momenteel en maatschappelijk gezien volop nood aan en vraag naar is, zeker in dorpen.

- Omdat... er zo'n duidelijk oog is voor inclusie.
- Omdat de jury het hoedje af neemt voor de vrijwilligers die voor het kluswerk instaan.
- Omdat dit mooi initiatief de Pastorie opnieuw een sociale functie geeft.
- Omdat... dergelijke initiatieven een dikke pluim verdienen.

Daarom gaat de Goebezig-prijs 2022 in de categorie burgergroepen naar Plus-Plek Koninksem uit Tongeren. Een dikke proficiat!!

NIEUW is dat er dit jaar ook een heuse **geldprijs** voor de winnende burgergroep is. Wouter Van Besien van vdk bank reikt een cheque van €500 uit. Wouter: vdk bank is fan van dorpsbelangen en het opkomen hiervoor, en is fier om dit te steunen. Er zijn soms moeilijkheden en er moeten keuzes gemaakt worden. Daarbij **de kaart van het dorp trekken!** Handen uit de mouwen! Wat werkt allemaal, wat heeft er effect, wat activeert?

Katy: **het winnen van de Goebezig-prijs geeft zeker een boost en vandaag weer veel inspiratie!**

Davy Sterkens, lid van de vakjury en bestuurder bij Landelijke Gilden/PIT, onthult de winnaar van de *GoeBezig*-wedstrijd categorie lokale besturen.

- Omdat... het hier duidelijk gaat over een dorpsproject, dus niet over een project binnen het stadscentrum.
- Omdat... het project tegemoetkomt aan een grote nood, zo bleek na bevraging van onderuit, nl. te weinig dienstverlening in het dorp.
- Omdat... het hier om een supertof initiatief gaat met als meerwaarde de samenwerking met de school en de aandacht voor en samenwerking met zowel de 65-plussers als de jonge gezinnen.
- Omdat... het knap is om een markt te brengen naar een dorp zonder winkel.
- Omdat... het verhaal van de markt op innovatieve wijze gecombineerd wordt met een marktcafé.
- Omdat... het mooi is dat vrijwilligers zelf het bijhorend café uitbaten.
- Omdat... deze erg goede praktijk een dikke pluim verdient.
- Omdat... Herentals een duidelijk masterplan voor en visie rond dorpen heeft.

Daarom gaat de Goebezig-prijs 2022 in de categorie lokale besturen via het bruisende project van Markt Morkhoven naar Herentals. Een dikke proficiat!!

VVDB bedankt vandaag:

- de sprekers Jan Vermeulen, Raoul Paridaens, Tony Vermeire, Veerle Baeyens en Kevin Grauwels.
- de leden- en vakjury van de *GoeBezig*-wedstrijd (o.a. Katy van Londen en Davy Sterkens).
- het bestuur en de leden van Dorpsraad Heldergergem die van alles en nog wat deden om deze dag tot een mooi succes te maken!
- alle aanwezigen.

Volgen nog: enkele **fotoshoots + netwerkmoment** met broodjeslunch.

Om 14.30 u. een afsluitende **dorpswandeling** door de *Koesjbroeken* van wandel- en fietsdorp Heldergergem onder leiding van gids William Minnaert.

Om 15.30 u. **afsluit** van de inspiratiedag bij een drankje.